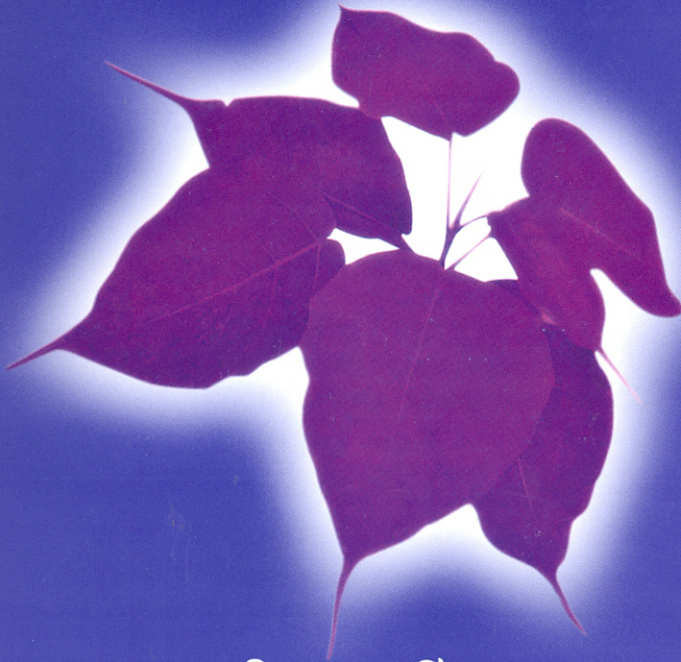

អំពី

ពុទ្ធសាសនិកជឿ

What Buddhist Believe

បណ្ឌិត ក. ស្រី. ធម្មានន្ទ

ខុបត្តម្ភការបោះពុម្ពដោយ

សម្តេចវិបុលសេនាភក្តី **ស្វាយ ឈុំ**

ប្រធានព្រឹទ្ធសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព.ស.២៥៦២

ព.ស.២០១៨

អង្គការ

ម.ព.ង.ក AIDOC
Code: _____
Date: _____
Donated by: _____
_____

ពុទ្ធសាសនិកជឿ

បណ្ឌិត ក. ស្រី. ធម្មានន្ទ

មាតិកា

ទំព័រ

បុព្វកថា..... ៨

អារម្ភកថា..... ៧

ចំណាប់អារម្មណ៍របស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការនិងសាសនា..... ៨

ចំណាប់អារម្មណ៍របស់អ្នកបកប្រែ..... ៩

ចំណាប់អារម្មណ៍របស់ប្រធានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ..... ១០

១. ព្រះជីវភាព និង ព្រះរាជសាររបស់ព្រះពុទ្ធ..... ១

ចំពូក ១ ជីវិត និង ព្រះពុទ្ធចរិត..... ២

ព្រះពុទ្ធភោគម..... ២

អភិវឌ្ឍន៍ស្រ្តីមណ្ឌលរបស់ព្រះអង្គ..... ១១

ព្រះពុទ្ធចរិត (ប្រក្រតីភាពរបស់ព្រះពុទ្ធ)..... ១៧

តើព្រះពុទ្ធ គឺជាអវតាររបស់អាទិទេពឬ?..... ២៣

សេវា ឬការបម្រើរបស់ព្រះពុទ្ធ..... ២៨

ភស្តុតាងជាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ព្រះពុទ្ធ..... ៣២

វិមុត្តិឬ ការរួចស្រឡះ តាមរយៈអរហន្តភាព..... ៣៧

ពោធិសត្វមួយអង្គ ជានរណា?..... ៤១

ការសម្រេចបានពុទ្ធការៈ..... ៤៥

ត្រីកាយ -- ព្រះកាយបីបែបរបស់ព្រះពុទ្ធ..... ៤៧

ចំពូក២ ព្រះរាជសាររបស់ព្រះអង្គ..... ៥៣

ព្រះរាជសារចំពោះសព្វសត្វ..... ៥៣

បាដិហារ្យ (ឫទ្ធិអច្ឆរិយៈ)..... ៥៨

តុណ្ហិភាពរបស់ព្រះពុទ្ធ..... ៦៤

តើត្រូវធ្វើយតបសំណូរនានាយ៉ាងដូចម្តេច..... ៦៧

ឥរិយាបថរបស់ព្រះពុទ្ធចំពោះចំណេះដឹងលោកិយ..... ៧០

ព្រះរាជសារចុងក្រោយរបស់ព្រះពុទ្ធ..... ៧៤

ចំពូក៣ ក្រោយពុទ្ធកាល..... ៧៧

តើព្រះពុទ្ធមានអត្ថិភាព ក្រោយពីបរិនិព្វានឬទេ?..... ៧៧

អ្នកស្នងព្រះពុទ្ធ..... ៨២

ព្រះពុទ្ធអនាគត..... ៨២

**២. ពុទ្ធសាសនា: សារជាតិ និង ឧបគមន៍ ឬវិធីដោះស្រាយ
បញ្ហាប្រៀបធៀប**

ចំពូក២ សច្ចធម៌អនន្តកាលរបស់ព្រះពុទ្ធ..... ៨៨

សូរសីហនាទ ឬសម្រែកសីហៈដ៏ក្លៀវក្លា..... ៨៨

ពុទ្ធសាសនា ជាអ្វី?..... ៩១

ឥទ្ធិពលនៃពុទ្ធសាសនាមកលើអារ្យធម៌..... ៩៧

វិភាគទានរបស់ពុទ្ធសាសនាចំពោះមនុស្សជាតិ..... ១០០

បរមត្ថសច្ចៈ..... ១០២

និកាយធំពីរនៃពុទ្ធសាសនា..... ១០៧

ចំពូក៥ បណ្តាលទ្ធិមូលដ្ឋាន..... ១១៣

    ត្រៃបិដក (តិបិដកៈ)..... ១១៣

        សុត្តន្តបិដក..... ១១៧

        អភិធម្មបិដក..... ១១៨

អភិធម្មជាអ្វី?..... ១២១

នាម និង រូប..... ១៣១

អរិយសច្ចៈបួន..... ១៣៣

    គ្រោះថ្នាក់នៃចំណង់អាត្មានិយម..... ១៣៨

មាត់ដំប្រសើរប្រាំបី -- មជ្ឈិមមាត់..... ១៤១

    ការអភិវឌ្ឍតាមលំដាប់..... ១៤៣

    ជីវិតប្រកបដោយធម៌..... ១៤៤

    អ្វីទាំងអស់ គឺប្រែប្រួល..... ១៥៣

    តើអ្វីជាកម្ម ឬក មៈ?..... ១៥៨

មិច្ឆាទស្សនៈចំពោះ កម្ម ឬ កមៈ..... ១៦១

បទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់យើង..... ១៦៥

កត្តាទាំងឡាយដទៃទៀត ដែលគាំទ្រកម្ម..... ១៦៨

តើកម្មអាចផ្លាស់ប្តូរបានឬទេ?..... ១៦៩

ថាមពលអនាគត ឬ ថាមពលមិនលំអៀង..... ១៧២

ចំណាត់ថ្នាក់នៃកម្ម(កមៈ)..... ១៧៤

តើអ្វីសព្វយ៉ាងបណ្តាលមកពីកម្ម ឬ កមៈ ឬ?..... ១៧៨

ព្រោះហេតុអ្វីមនុស្សអាក្រក់ខ្លះបានសប្បាយ នៅពេល

មនុស្សល្អខ្លះ រងទុក្ខ..... ១៧៨

កំណើតថ្មី ឬ ការកើតឡើងវិញ..... ១៨១

តើកំណើតថ្មី កើតមានឡើងយ៉ាងដូចម្តេច? ១៨៨

តើកំណើតថ្មីទៀត មានដំណាលគ្នាឬ? ១៩០

ខណៈពេលហៀបស្ទាប់..... ១៩២

និវាណ ឬ និព្វាន..... ១៩៣

    និព្វាន(និវាណ) និង សំសារៈ(សង្សារ)..... ១៩៧

    ក្រឹត្យក្រមបដិច្ចសមុប្បាទ ១៩៩

    សស្សតទិដ្ឋិ (Eternalism) និង នត្តិកទិដ្ឋិ (Nihilism)..... ២០៨

    តើគេអាចដឹងបឋមហេតុបានឬទេ? ២១២

    តើមានព្រលឹង ឬ អាត្ម័នអចិន្ត្រៃយ៍មួយឬទេ? ២១៦

    អនត្តៈ ព្រះធម៌ស្តីពី អនាត្ម័ន ឬ គ្មានព្រលឹង ២២០

ចំពូក្រ ពុទ្ធសាសនា ចំពោះមុខដំណោះស្រាយបញ្ហាដទៃ..... ២២៦

    តើពុទ្ធសាសនា ដូចគ្នានឹងពាក្យប្រៀនប្រដៅសហសម័យដទៃ?

    ក្នុង ប្រទេសឥណ្ឌាឬទេ? ២២៦

    តើពុទ្ធសាសនា ជាទ្រឹស្តីមួយ ឬ ជាទស្សនវិជ្ជាមួយ? ២២៩

    តើពុទ្ធសាសនា ជាសាសនាទុទិដ្ឋិនិយមឬទេ? ២៣៥

    តើពុទ្ធសាសនា ជាសាសនាអទេវទិដ្ឋិឬ?..... ២៤០

៣. ការចិញ្ចឹមជីវិតជាពុទ្ធសាសនិក

ចំពូក្រ គ្រឹះសីលធម៌សម្រាប់មនុស្សជាតិ..... ២៤៤

    តើអ្វីជាបំណងនៃជីវិត? ២៤៤

    ការយល់ដឹងនូវប្រក្រតីភាពរបស់មនុស្ស..... ២៤៥

ការយល់ដឹងនូវប្រក្រតីភាពនៃជីវិត..... ២២៧

សេចក្តីត្រូវការដើម្បីមានសាសនាមួយ ២២៩

ការស្វែងរកបំណងមួយក្នុងជីវិត ២៥១

ការយល់ដឹងច្បាស់..... ២៥២

ពុទ្ធសាសនាសម្រាប់មនុស្សក្នុងសង្គម..... ២៥៧

មាគ៌ាចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ពុទ្ធសាសនាសម្រាប់ជនជាគ្រហស្ថ
ទាំងឡាយ..... ២៦៣

ចំពូក៧ សីលធម៌ និង ការប្រតិបត្តិពុទ្ធសាសនា..... ២៦៧

អភិសមាចារពុទ្ធសាសនា..... ២៦៧

    សីលធម៌ពុទ្ធសាសនា គឺផ្អែកលើបំណង ឬ ចេតនា ២៧១

តើអ្វីជាវិន័យ? ២៧៣

    ការរីកចម្រើនសហគមន៍សង្ឃ..... ២៧៧

    សង្គមប្រែប្រួល ២៨១

    ធម៌ និង វិន័យ..... ២៨៣

    ចរិតលក្ខណៈរបស់ភិក្ខុមួយរូប (បព្វជិត) ២៨៥

    កុសលកម្មដប់ និង អកុសលកម្មដប់..... ២៨៨

    អំពើអាក្រក់ដប់យ៉ាង ឬ អកុសលកម្មដប់យ៉ាង ២៩២

    សិក្ខាបទ ២៩៦

    សិក្ខាបទប្រាំ ឬ បញ្ចសីល..... ២៩៩

    សិក្ខាបទប្រាំបី ឬ អដ្ឋសីល ៣០១

    មេត្តា-ករុណា..... ៣០៤

បរិច្ចាគពិត..... ៣១១

អាកប្បកិរិយារបស់ពុទ្ធសាសនាចំពោះការឲ្យទាន

អវយវៈមនុស្ស..... ៣១៥

ឥរិយាបថពុទ្ធសាសនាចំពោះជីវិតសត្វ..... ៣១៨

សេចក្តីត្រូវការឲ្យមានខន្តីសព្វថ្ងៃនេះ..... ៣២២

ពិធីបុណ្យសពតាមបែបពុទ្ធសាសនា..... ៣២៧

ចំពូក៧ ព្រះធម៌ និង ខ្លួនយើងផ្ទាល់ ជាជម្រក(ជាទីពឹងទីរលឹក)..... ៣៣១

ព្រោះហេតុអ្វី យើងកាន់យកជម្រកក្នុងព្រះពុទ្ធ..... ៣៣១

គ្មានការប្រគល់ខ្លួន(ចុះញ៉ាម)ទេ..... ៣៣៨

គ្មានបាបការីទាំងឡាយទេ..... ៣៤០

ចូរជឿជាក់លើខ្លួនឯង ឬ អត្តនោ នាថោ..... ៣៤៥

មនុស្ស គឺទទួលខុសត្រូវចំពោះអ្វីៗទាំងអស់..... ៣៤៦

មនុស្ស គឺជាឆ្មាំគុកផ្ទាល់របស់ខ្លួន..... ៣៤៨

អ្នកការពារខ្លួនអ្នកផ្ទាល់..... ៣៥២

អ្នកត្រូវតែសង្រ្គោះខ្លួនអ្នក ដោយខ្លួនឯង..... ៣៥៧

ចំពូក១០ ការស្វាធាយធម៌, ការភាវនា និង ការប្រតិបត្តិសាសនា..... ៣៦៧

សទ្ធា, វិស្សាសភាព និង ភក្តីភាព..... ៣៦៧

អត្ថន័យនៃការសូត្រធម៌..... ៣៧២

ភាវនា..... ៣៧៦

ប្រក្រតីនៃជីវភាពទំនើប..... ៣៧៧

សារន័យ(Significance)នៃការស្វាធាយព្រះបរិគ្គ..... ៣៨៥

តើពួកពុទ្ធសាសនិកជាអ្នកគោរពបូជារូបបដិមាឬ? ៣៩២
 អត្ថន័យនៃការតមអាហាររបស់សាសនា..... ៤០០
 សាការនិយម (ការបរិភោគតែបន្លែ ហើយតមសាច់)..... ៤០២
 ព្រះចន្ទ និង ការប្រតិបត្តិសាសនា..... ៤០៧

២. ជីវភាពមនុស្សនៅក្នុងសង្គម

ចំពូក្រ ១១ ជីវិត និង វប្បធម៌..... ៤១៥
 ប្រពៃណី, ទំនៀមទម្លាប់ និង មហោស្រព(Festivals) ៤១៥
 បូជាពិធី និង បូជានិយម(Rites and Rituals) ៤១៧
 មហោស្រព..... ៤១៧
 ឋានៈរបស់ស្ត្រីក្នុងពុទ្ធសាសនា..... ៤១៩
 ពុទ្ធសាសនា និង នយោបាយ ៤២២
 ចំពូក្រ ១២ អាពាហ៍ពិពាហ៍, ពន្យារកំណើត និង មរណភាព..... ៤៣៨
 ទស្សនៈពុទ្ធសាសនាស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍..... ៤៣៨
 ការលែងលះគ្នា ៤៤១
 ការពន្យារកំណើត, ការរំលូតកូន និង អត្តឃាតកម្ម..... ៤៤២
 អត្តឃាតកម្ម..... ៤៤៥
 ព្រោះហេតុអ្វី ទើបប្រជាជនពិភពលោកកើនឡើង?..... ៤៤៦
 ការសេពសន្ថវៈ និង សាសនា ៤៤៩

៥. សាសនាសម្រាប់វឌ្ឍនភាពរបស់មនុស្ស

ចំពូក្រចក ចរិត, គុណតម្លៃ និង ជម្រើសជំនឿសាសនា..... ៤៥៦

មនុស្ស និង សាសនា..... ៤៥៦

មិច្ឆាទស្សន ឬទស្សនៈខុសស្តីពីសាសនា..... ៤៦៤

តើណាមួយ គឺជាសាសនាត្រឹមត្រូវ?..... ៤៦៨

ការអភិវឌ្ឍខាងសីលធម៌ និង ចេតសិក (ឬស្មារតី)..... ៤៧២

មតិអំពីអាទិទេព (The God-Idea) ៤៧៥

ការរីកចម្រើននៃមតិអំពីអាទិទេព..... ៤៧៥

មតិអំពីអាទិទេព និង មាបនកម្ម (ការបង្កើត)..... ៤៧៨

ភាពទន់ខ្សោយរបស់មនុស្ស និង មតិអំពីអាទិទេព ៤៧៩

ការផ្លាស់ប្តូរស្នូកសាសនា មុនមរណភាព..... ៤៨៦

ផ្លូវត្រង់ទៅកាន់ឋានសួគ៌ និង ទីអវសាននៃលោក ៤៨៨

ចំពូក្រចក អ្នកលើកស្ទួយវប្បធម៌មនុស្សពិត ៤៩១

សាសនាទំនើប..... ៤៩១

សាសនាក្នុងយុគវិទ្យាសាស្ត្រ..... ៤៩៤

ពុទ្ធសាសនា និង វិទ្យាសាស្ត្រ..... ៤៩៦

ព្រំដែននៃវិទ្យាសាស្ត្រ..... ៤៩៩

ពុទ្ធិលោកិយ ឬអវិជ្ជាតហុស្សូត?(Learned ignorance).. ៥០១

ហួសពីវិទ្យាសាស្ត្រ..... ៥០៣

វិទ្យាសាស្ត្រដោយគ្មានសាសនា..... ៥០៥

អភិវឌ្ឍនកិច្ចចំពោះពុទ្ធសាសនា..... ៥០៦

សាសនានៃសេរីភាព..... ៥០៧

ពុទ្ធសាសនិក (Buddhist Missionaries)..... ៥១៤

ចំពូក្រាម ១៥ សង្គ្រាម និង សន្តិភាព..... ៥២១

ព្រោះហេតុអ្វី គ្មានសន្តិភាព?..... ៥២១

តើយើងអាចផ្តល់ភាពត្រឹមត្រូវដល់សង្គ្រាមឬទេ?..... ៥២៦

ឥរិយាបថរបស់ពុទ្ធសាសនា..... ៥២៨

តើពុទ្ធសាសនិក អាចចូលបម្រើកងទ័ពបានឬទេ?..... ៥៣២

ការសម្លាប់ព្រោះក្តីអាណិត(Mercy Killing) ៥៣៥

ការសម្លាប់ដើម្បីការពារខ្លួន ៥៣៧

ជំហរពុទ្ធសាសនាស្តីពីជីវិតសម្រេចទោសប្រហារជីវិត ៥៣៩

៦. ពិភពលោកនេះ និង ពិភពលោកទាំងឡាយដទៃ

ចំពូក្រាម ១៦ ពិភពទាំងឡាយនៃជីវិត ៥៤៥

ដើមកំណើតនៃពិភពលោក..... ៥៤៥

ប្រព័ន្ធពិភពលោកដទៃៗ ៥៥១

ទស្សនៈពុទ្ធសាសនាស្តីពីឋានសួគ៌ និង ឋាននរក..... ៥៥៧

ជំនឿលើពពួកទេវតា..... ៥៦១

អត្ថិភាពនៃពពួកកូត ឬ ពួកអមនុស្ស..... ៥៦៣

សារៈសំខាន់នៃការឧទ្ទិសកុសលដល់មតកជន ៥៦៥

ទានដ៏ប្រសើរបំផុតចំពោះមតកជន ៥៦៨

ចំពូក្រខ្លះ ទំនាយ និង សុបិន..... ៥៧៣

ហោរាសាស្ត្រ និង តារាសាស្ត្រ..... ៥៧៣

    ឥរិយាបថរបស់ពុទ្ធសាសនាចំពោះហោរាសាស្ត្រ..... ៥៧៧

ទំនាយ និង មន្តអាគម..... ៥៨៥

ការបញ្ជាន់រូបអារក្ស..... ៥៨៧

សុបិនទាំងឡាយ និង អត្ថន័យរបស់វា..... ៥៩១

ការព្យាបាលដោយសត្វ (ជំនឿសាសនា)..... ៦០០

មិច្ឆាជំនឿ និង គម្ពីរច្បាប់សាសនា (Dogmas)..... ៦០២

បុព្វកថា

ព្រះតេជគុណបណ្ឌិត ក. ស្រីធម្មានន្ទ គឺជាអ្នកប្រាជ្ញពុទ្ធសាសនិក ល្បីល្បាញមួយអង្គប្រកបដោយចរិយាថ្លៃថ្នូរ និង មានចំណេះដឹងជ្រៅជ្រះ។ អស់ពេលជិតហាសិបឆ្នាំ, លោកបានឧទ្ទិសព្រះកាយពល ចំពោះការផ្សព្វផ្សាយពុទ្ធសាសនាក្នុងប្រទេសម៉ាឡេស៊ី។ សកម្មភាពនានារបស់លោក មានវិសាលភាពធំ និង ប្លែកៗ, រួមមាន ការនិពន្ធ, ការបង្រៀន, ការគាំទ្រសកម្មភាពនានារបស់ក្រុមពុទ្ធសាសនិកជាច្រើនក្រុម, ការលើកស្ទួយការអប់រំ, សុខមាលភាព, សកម្មភាពវប្បធម៌នានា និង ។ល។

ព្រះតេជគុណបានមានវត្តមាននៅឯសន្និសីទពុទ្ធសាសនាពិភពលោកលើកទីមួយ, ជាសន្និសីទកំពូលពុទ្ធសាសនា, ដែលកោះប្រជុំនៅក្នុង ទីក្រុង ក្យូតូ, ប្រទេសជប៉ុន ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៨។ លោក បានឯកភាពគាំទ្រដោយ ស្មោះស្ម័គ្រទាំងស្រុង នូវបំណងនៃសន្និសីទកំពូលដែលចែងថា: “ចូរយើងទាំងឡាយ, ជាពុទ្ធសាសនិកនៃពិភពលោក, ជម្នះលើរបាំងនានា ក្នុងចំណោមនិកាយទាំងឡាយរបស់យើង ហើយវិលត្រឡប់ទៅរកព្រះធម៌ ខាងដើមរបស់ព្រះពុទ្ធជាអម្ចាស់វិញ។ ក្នុងឋានៈជាអ្នកផ្ដើមគំនិតម្នាក់ក្នុង ចំណោមអ្នកផ្ដើមគំនិតទាំងឡាយនៃសន្និសីទ, លោកបានខិតខំធ្វើឲ្យសម្រេចនូវសន្តិភាព និង ភាពក្សេមក្សាន្តសម្រាប់មនុស្សជាតិ, ដ៏ជាឧត្តមគតិ របស់ ព្រះពុទ្ធជាអម្ចាស់។

មានសាសនាជាច្រើនក្នុងពិភពលោកសព្វថ្ងៃនេះ, ប៉ុន្តែតាំងពីអតីតកាលរហូតដល់បច្ចុប្បន្នកាល មនុស្សដែលមានជំនឿផ្សេងៗគ្នាបានបន្តច្បាំងគ្នាទៅវិញទៅមក, ក្រុមនីមួយៗ ដោយជឿថា ជំនឿរបស់ពួកគេតែប៉ុណ្ណោះ គឺជាជំនឿពិត។ ការសងសឹកព្រោះតែគំនុំ បានបង្កើតឲ្យមានគំនុំមួយទៀត

ហើយ ការមិនយោគយល់គ្នា បានបន្តរីកដុះដាលឡើងៗ នៅពេលកំពុង ទេសនាផ្សាយមេត្តា និងសន្តិភាព, ក្រុមច្បាំងគ្នាទាំងនេះ ក៏កំពុងបន្តការប៉ះ ទង្គិចគ្នាដ៏ស្រួចស្រាលដោយកម្លាំង និង សញ្ជាវុធ។ គេនឹងមិនអាចសម្រេច បានសន្តិភាពពិភពលោក និង សេចក្តីសុខពិតសម្រាប់មនុស្ស តាមរយៈ អាកប្បកិរិយាជឿថាខ្លួនឯងត្រូវ និង រើសអើងដូចនេះបានទេ? នៅក្នុង ពិភពលោកដ៏ច្របូកច្របល់របស់យើង, ពុទ្ធសាសនា គឺជាសាសនា ដែលអាច នាំពិភពលោកទំនើបទៅក្នុងសន្តិភាពបាន។ តាមរយៈសេចក្តីព្យាយាមដ៏ឥត នឿយហត់របស់ព្រះតេជគុណ ធម្មានន្ទ, ខ្ញុំសង្ឃឹមថា សន្តិសីទកំពូលពុទ្ធ សាសនា នឹងអភិវឌ្ឍទៅវែងឆ្ងាយ ហើយពន្លឺនៃពុទ្ធសាសនា នឹងភ្លឺចែងចាំង លើពិភពលោកទាំងមូល។

សៀវភៅនេះ, និពន្ធដោយ ព្រះតេជគុណ ធម្មានន្ទ ច្រុះបញ្ចាំងជា ចម្បងចេញពីទិដ្ឋភាពថេរវាទ, គឺជាការផ្តើមដ៏ល្អមួយចំពោះពុទ្ធសាសនា។ សៀវភៅពន្យល់គោលការណ៍គ្រឹះរបស់ពុទ្ធសាសនាយ៉ាងលម្អិត និង សមស្រប សម្រាប់ជួយអ្នករៀនដំបូង ឲ្យចាប់បានទស្សនៈទូទៅ ស្តីពីសាសនា។ មាន និកាយពុទ្ធសាសនាផ្សេងៗ ដែលអាចត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ទៅជានិកាយធំបី គឺ ថេរវាទ, មហាយាន និង វជ្រយាន។ ថ្វីបើនិកាយទាំងបីនេះ កើតចេញមក ពីប្រភពជាមួយគ្នា, គឺពាក្យប្រៀនប្រដៅ (ព្រះធម៌) របស់ព្រះពុទ្ធជាអម្ចាស់, ក៏ និកាយនីមួយៗមានចរិតលក្ខណៈទាំងឡាយ ផ្ទាល់របស់ផ្ទាល់ខ្លួន។ ខ្ញុំសង្ឃឹម ដោយស្មោះសរថា អ្នកអានទាំងឡាយនៃសៀវភៅនេះ នឹងព្យាយាមជាវិជ្ជមាន ដើម្បីរៀនផងដែរ នូវព្រះធម៌របស់និកាយផ្សេងៗ, ត្រឡប់ទៅរកព្រះធម៌ជា គ្រឹះមូលដ្ឋានរបស់ព្រះពុទ្ធជាអម្ចាស់, ដ៏ជាប្រភពដើមនៃនិកាយទាំងអស់, ហើយបន្ទាប់មក កាន់ដៃគ្នាធ្វើដំណើរទៅមុខឆ្ពោះទៅនិព្វាន, ជាសន្តិភាពដ៏